

УДК 37.018.4:005.95-057

АКТУАЛЬНІСТЬ ОСУЧАСНЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ»

Олена Розкошна

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач відділення Роменського коледжу ДВНЗ «Київський Національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Ромни Сумської обл., Україна
lenaroskosh@ukr.net

Світлана Соколовська

завідувач циклової комісії Роменського коледжу
ДВНЗ «Київський Національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Ромни Сумської обл., Україна
SvSokol@ukr.net

Анотація. Упровадження інтерактивних технологій в освітянській практиці – одне з найважливіших напрямків підвищення якості підготовки студентів у вищих навчальних закладах. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні необхідності використання інтерактивних методів навчання та практичній доцільності їхнього застосування для формування управлінських компетенцій майбутнього фахівця. Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні аспекти використання інтерактивних технологій у вищій школі. Методами дослідження стали теоретичний аналіз, узагальнення, спостереження, тестування та метод експерименту. Наукова значущість роботи полягає в дослідженні сутності, методології та виявленні проблеми застосування інтерактивних методів навчання, аналізі їхніх переваг над традиційними методиками, а також методичних рекомендаціях щодо організації проведення ділової гри як ефективного інтерактивного методу засвоєння знань із дисципліни «Менеджмент». Як висновок наведено необхідність використання інтерактивних методів для формування пізнавально-професійних мотивів та інтересів сучасного студентства. На практиці це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності випускників навчальних закладів у реаліях наявного бізнес-середовища.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання; менеджмент; професійна підготовка; ділова гра.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Відповідно до національних стандартів вищої освіти навчальний процес повинен передбачати проведення навчальних занять із застосуванням інтерактивних форм навчання. Питома вага аудиторних інтерактивних занять має складати не менш як 10 – 30 % для бакалаврів та 30 – 50 % для магістрів. На сьогоднішній день дещо змінюються вимоги до роботи викладача, який окрім того, що має бути носієм компетентності у своїй галузі знань, ще й повинен знатися на використанні

методичних інновацій, активних та інтерактивних технологіях. Саме останні забезпечуватимуть поєднання теоретичної підготовки і практичних навичок, усунення протиріч між абстрактним характером навчального процесу і реальним характером професійної діяльності, що проблематично реалізувати в сучасній вищій школі (пасивні форми навчання переважають), але без чого неможлива підготовка справжніх професіоналів. Отже, актуальність використання інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах є очевидною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання інтерактивних методів у навчальному процесі розглядалися багатьма вітчизняними і зарубіжними науковцями. Українські вчені – методисти і дидакти: О. Пометун і Л. Пироженко вказують на позитивні сторони застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі та зазначають, що саме останні обумовлюють активну взаємодію всіх його учасників; А. Панфілова наголошує на оперативності зворотного зв'язку в інтерактивному спілкуванні та важливості напрацювання учасниками останнього свого власного комунікаційного стилю; П. Шляхтун акцентує увагу на потребі вдосконалення сучасних методик викладання дисциплін у напрямку застосування активних технологій навчання; О. Комар розробляє та поширює тренінгові технології інтерактивного навчання, займається модернізацією сучасного навчально-виховного процесу.

Англійські автори: Ф. Персівал і Г. Еллінгтон виокремлюють питання щодо доцільності застосування тих сучасних методів і технік навчання, які б відповідали конкретній навчальній ситуації і допомагали в досягненні цілей тих, хто навчається. Проте досить актуальними, але недостатньо вивченими залишаються питання щодо можливостей осучаснення технологій реалізації інтерактивних методів навчання, а саме: ділових ігор, рольових ігор, тренінгів, які були б наближені до реальних ситуацій у бізнес-середовищі, що і визначатиме професійну життєздатність і можливе кар'єрне зростання випускників вищих навчальних закладів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні осучаснення використання інтерактивних методів навчання у вищих навчальних закладах, зокрема ділових ігор з елементами тренінгу та практичній доцільності активного їхнього застосування для формування визначальних, ключових компетенцій майбутнього фахівця в межах дисципліни «Менеджмент». Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні аспекти використання інтерактивних технологій у вищій школі.

Основними методами дослідження стали теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної, навчальної літератури з проблеми дослідження, що дало змогу систематизувати як вітчизняні, так і зарубіжні наукові надбання, виявити проблеми у використанні інтерактивних навчальних технологій, напрями розвитку, тенденції у цій галузі знань. Доцільність

практичного застосування інтерактивних технологій допомогли встановити такі методи, як спостереження, тестування, експеримент тощо.

Результати дослідження. Упровадження інтерактивних технологій в освітянській практиці – одне з найважливіших напрямків підвищення якості підготовки студентів у вищих навчальних закладах. Суб'єктам ринкової економіки потрібні конкурентоспроможні фахівці, здатні адаптуватися до змін зовнішнього середовища, а це можливо за умови, якщо технологія базуватиметься на більш ретельному аналізі всіх ситуаційних аспектів, що передбачає застосування будь-яких методів і технік навчання, які є найбільш адекватними для досягнення цілей, поставлених перед тими, хто навчається. Її роль вбачається в наданні допомоги у всілякому підвищенні ефективності процесу навчання (Percival & Ellington, 1984, с. 12 – 13).

У теперішній час процес організації ефективного навчального процесу і досягнення цілей навчання не представляється можливим без широкого застосування активних та інтерактивних методів навчання. Термін «інтерактив» (з англ. interact, де «inter» – взаємний і «act» – діяти) вживається в розумінні здатності до взаємодії.

Інтерактивні навчальні технології – це ігрові технології навчання і розвитку, які побудовані на зворотному зв'язку між усіма учасниками групи, на цілеспрямованій, спеціально організованій груповій та міжгруповій діяльності, основною метою яких є досягання взаєморозуміння і корекції навчального і розвивального процесу, індивідуального комунікативного стилю на основі рефлексивного аналізу (Пометун & Пироженко, 2003, с. 394 – 402).

Інтерактивні форми проведення занять передбачають навчання в тісній співпраці всіх учасників освітянського процесу. Викладачі і студенти мають взаємодіяти один з одним, обмінюватися інформацією, спільно вирішувати проблеми, моделювати ситуації. Водночас спільна навчальна діяльність передбачає те, що кожен має вносити свій особистий індивідуальний внесок в її перебіг. Відбувається активний обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Процес використання інтерактивних методів базується на належній організації індивідуальної, парної та групової роботи. Відбувається занурення студентів у реальну атмосферу ділового співробітництва з приводу вирішення проблем певної галузі для напрацювання професійних навичок. У підтвердження сказаного, українські вчені О. Пометун і Л. Пироженко зазначають, що суть інтерактивного навчання і полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх його учасників (Панфілова, 2003).

Зазначимо, що ще з 70-х років ХХ століття технології інтерактивного навчання досить впевнено і надовго увійшли в практику як шкільного, так і університетського навчання в США, Франції, Бельгії, Німеччини, Ізраїлю та багатьох інших країн. Так, наприклад, у США вже тривалий час проводиться велика кількість наукових експериментів, досліджень у галузі інтерактивних технологій, одним із наслідків яких стали напрацьовані детальні інструкції для

викладачів щодо активного використання інтерактивних методів у масовій школі.

Дослідження, які проводяться ще з 80-х рр. Національним тренінговим центром США (штат Меріленд) показали, що інтерактивні методи значно збільшують відсоток засвоєного навчального матеріалу. Результати вищезазначеного обстеження були зображені у вигляді «піраміди навчання», відповідно до якої найменший відсоток засвоєних знань припадає на пасивні методики викладання (лекція – 5 %, читання – 10 %), а найбільший належить саме інтерактивним методикам (дискусійні групи – 50 %, практика через дію – 75 %, застосування отриманих знань відразу – 90 %) (*Сравнительно-исторический анализ, n.d.*).

Нами в умовах сьогодення визначені такі переваги інтерактивних форм навчання стосовно традиційних форм: активізація пізнавальної та розумової діяльності студентів; залучення їх до процесу освоєння нового матеріалу не як пасивних слухачів, а активних учасників; оволодіння навичками аналізу та критичного мислення; посилення мотивації до вивчення навчальних дисциплін; створення сприятливої соціально-психологічної атмосфери на заняттях; розвиток комунікативних компетенцій та набуття навичок щодо володіння сучасними технічними засобами і технологіями пошуку та обробки інформації; формування вміння самостійно працювати в інформаційному просторі.

Отже, інтерактивні форми навчання насамперед базуються на принципах тісної взаємодії, активності студентів, що передбачає набуття ними групового досвіду діяльності на засадах оперативного зворотного зв'язку. Має бути створено середовище освітянського спілкування, яке характеризуватиметься відкритістю, рівністю аргументів його учасників, накопиченістю спільних знань, можливістю взаємної оцінки та контролю. Викладач разом із переданням студентам нових знань залучає їх до самостійного пошуку істини. Активність викладача при цьому має поступатися активності студентів, а першочерговим завданням педагога стає створення умов для виявлення ініціативи серед них. Викладач відмовляється від ролі формального лідера на користь виконуючого функцію помічника в навчальній роботі, носія тематичної інформації. Вищезазначене є підставою для рекомендацій щодо доцільності застосування інтерактивних технологій навчання саме на старших курсах в обсязі не меншому, ніж передбачено навчальним планом, а також відповідно до робочої програми певної навчальної дисципліни.

За результатами аналізу практичного досвіду використання різних інтерактивних форм і методів у вищій школі нами виявлені певні проблеми, труднощі, з якими стикаються як студенти, так і викладачі. Пропонуємо об'єднати останні в три групи.

До першої групи проблем віднесемо недостатність матеріально-технічного забезпечення, зокрема оснащення аудиторій технічними засобами (комп'ютери, інтерактивні дошки), які оновлюються зі значним відставанням від

модернізованого ринку інформаційних технологій з одного боку, а з іншого – купуються навчальними закладами без належного врахування надійності, компетентності того чи того товарного бренду (визначальним критерієм вибору переважно є лише прийнятна ціна). Ця проблема, на жаль, практично унеможлиблює комплексне оновлення всієї системи інформаційного забезпечення навчання.

До другої групи віднесено недосконалість методики викладання дисциплін, де передбачено застосування інтерактивних технологій, відсутність каталогу рекомендованих методів навчання з представленням детальних осучаснених методик щодо їхньої реалізації, недостатність спеціальних інформаційних джерел щодо цієї тематики, труднощі стосовно забезпечення фокусування уваги студентів, відсутність у викладачів достатнього досвіду для проведення подібного роду занять.

Третя група включає в себе недостатню мотивацію як викладачів, так і студентів стосовно більш активного використання інтерактивних методик. Відмічається низький рівень зацікавленості студентів в отриманні новітніх знань, у якійсь мірі навіть байдужість до навчального процесу взагалі. До того ж, побоювання навчального перенавантаження з причини переходу на новітні способи організації навчального процесу впливає на прагнення студентів залишатися в звичному для них освітньому середовищі, де пануватимуть лише традиційні (пасивні) форми навчання. Стосовно викладачів, то останні також недостатньо вмотивовані як з моральної, так і з матеріальної сторони для того, щоб виявляти бажання активно використовувати інтерактивні технології у викладацькій діяльності.

За нашими опитуваннями, більшість студентів вишів Сумського регіону (75 % від загального числа опитаних) висловилися за застосування інтерактивних методів навчання, проте найкращим для них є все ж таки поєднання інтерактивних і традиційних методів ведення занять. Решта респондентів (25 %) залишаються прихильниками лише традиційних методів навчання (лекційно-семінарські заняття).

Доведено, що після належно підготовленої і прочитаної лекції уважний слухач здатен відтворити 70 % інформації через три години, а через три доби – лише 10 %. Уважають, що людина запам'ятовує 10 % прочитаного, 20 % почутого, 30 % побаченого, 50 % побаченого та почутого, 80 % сказаного нею, 90 % вираженого нею в дії (Шляхтун, 2011).

За умови переважання активних методів навчання над пасивними нами детально вивчалися методики їхнього використання. Серед таких сучасних інтерактивних форм навчання, як групові, колективні, опрацювання дискусійних питань ми виокремили ситуативне моделювання, а ділову гру з елементами тренінгу – як її основний метод для вивчення більшості тем із курсу «Менеджмент». Розроблені нами методичні вказівки щодо проведення ділової гри з елементами тренінгу на тему «Експертні методи прийняття управлінських

рішень» були апробовані серед студентів вищих навчальних закладів Сумського регіону. Ділова гра як спосіб моделювання різноманітних умов професійної діяльності, пошуку новітніх підходів є найбільш доцільною для вирішення конкретної управлінської ситуації. Основною метою проведення ділової гри з елементами тренінгу за методичними вказівками стало надання допомоги студентам в оволодінні знаннями, практичними навичками стосовно використання сучасних експертних методів оцінки індивідуальних якостей менеджерів на предмет визначення можливостей прийняття ними ефективних управлінських рішень (Розкошна, 2014).

Оскільки основною концепцією сучасного управління повинна бути зростаюча роль особистості керівника (менеджера), окрім високої професійної освіченості, сучасні менеджери мають бути високоморальними людьми з комунікативними та організаторськими здібностями. Ефективний керівник повинен створити таку систему цінностей, яка б визначала його дії в напрямку прийняття лише оптимальних управлінських рішень. Потреба в прийнятті управлінських рішень виникає насамперед у зв'язку із зовнішніми (вказівки вищестоящої організації, зміни в регулюванні взаємовідносин між підприємствами та його партнерами, непередбачуваність поведінки конкурентів тощо) та внутрішніми організаційними змінами (відхилення від заданих параметрів виробництва або надання послуг, зміни у формуванні кадрового потенціалу, порушення трудової дисципліни, заохочення працівників тощо).

На сьогодні в практиці менеджменту все більше застосовуються колективні методи прийняття рішень. Досвід показує, чим більший ступінь участі працівників у процесі управління, тим вищі результати їхньої діяльності, що забезпечує можливості без особливих перешкод здійснювати дієві перетворення в розвитку організації. Колективне прийняття рішення зумовлює згуртованість, створення сприятливого соціально-психологічного клімату, корпоративного духу організації. Якщо прийняте групою рішення втілюється в життя, то, як правило, члени групи виконують його не тільки більш охоче, а й більш якісно. Процес управління неможливий без механізму узгодження окремих дій та інтересів між собою для знаходження оптимального режиму функціонування того чи того колективу. А тому найпоширенішим та ефективним методом колективного прийняття рішень є метод експертних оцінок, за допомогою якого визначаються найкращі варіанти рішень на підставі оцінок, суджень групи експертів (учених, високого рівня підготовки фахівців, соціологів, психологів-практиків та ін.).

Оскільки за формальними ознаками не завжди можна об'єктивно оцінити претендента на керівну посаду, виокремити неформального лідера, з'ясувати відповідність керівника займаній посаді, необхідно ретельно, за допомогою експертів дослідити не лише їхні професійні якості, а й індивідуальні риси характеру, що стане визначальним у процесі підготовки та прийняття

оптимальних управлінських рішень, спрямованих на реалізацію цілей організації.

Методичні вказівки дозволяють опрацювати застосування найбільш ефективної сучасної методики оцінки індивідуальних якостей менеджера та їхнього аналізу, що базується на використанні моделі бального методу їхньої оцінки в конкретній змодельованій управлінській ситуації. Ділову гру з елементами тренінгу рекомендується проводити впродовж 4-х годин після вивчення студентами таких тем дисципліни «Менеджмент», як «Управлінські рішення», «Методи менеджменту», «Влада та лідерство» (Шляхтун, 2011). Вищезазначена модель оцінки передбачає оцінку якостей, які, на нашу думку, є ключовими в забезпеченні менеджера продукувати, приймати та реалізовувати ефективні управлінські рішення, а саме: комунікабельність, уміння слухати, спостережливість, несхильність до агресії, мотивація до успіху, сила характеру. Після самооцінки студентів (за допомогою тестів і в розрізі вищезазначених якостей), що за правилами ділової гри перебувають у ролі умовних претендентів на керівну посаду або вже керівників, повинна оцінити ще й експертна група (за тими ж позиціями) за бальною системою.

Перебіг ділової гри має передбачати такі етапи:

1. Поділ академічної групи студентів на підгрупи залежно від чисельності, але не менше 6 – 7 осіб у підгрупі (студенти в підгрупі виступатимуть у ролі експертів).

2. Призначення на колегіальній основі капітанів команд – менеджерів підгруп із визначенням їхніх повноважень.

3. Ранжування за бальною системою та колективне обговорення представлених умовних якостей сучасних менеджерів з урахуванням значущості якостей у процесі прийняття ефективних управлінських рішень (рекомендується розрахувати середньозважене значення в розрізі кожної з якостей для узагальнення результату для певної експертної групи).

4. Проведення самооцінки індивідуальних якостей студентів – експертів, студентів-менеджерів за тестами.

5. Оцінка індивідуальних якостей студентами-експертами за чотирибальною системою своїх колег – експертів-менеджерів.

6. Обробка інформації студентами, які виконують ролі менеджерів стосовно оцінки індивідуальних якостей усіх членів команд із занесенням результатів в оціночну таблицю по кожному студенту також за чотирибальною системою.

7. Визначення коефіцієнтів менеджера, найвищий із яких і визначить переможця.

8. Студенти, що виступають у ролі капітанів-менеджерів кожної підгрупи повинні підвести підсумки проведеного обстеження й обговорити їх з усіма членами команди, виокремивши ті індивідуальні характеристики, які достатньо розвинені і сприяють розвитку потенціалу ефективного керівника, а які менш

розвинені і відповідно гальмують або ж заважають певним особам посідати відповідальні керівні посади. Кожна підгрупа представляє свої пропозиції щодо виховання недостатньо розвинених та закріплення і подальший розвиток розвинених індивідуальних характеристик.

9. Менеджер, команда якого першою завершила роботу – обстеження, вважається найкращим організатором, лідером, переможцем (але за умови, якщо і коефіцієнт менеджера цієї особи буде достатньо високим);

10. З'ясовується ситуація і стосовно членів команд, серед яких виокремлюються ті, що отримали також високі коефіцієнти менеджера, тобто і їх можна вважати потенційними керівниками-лідерами, здатними в подальшому приймати ефективні управлінські рішення.

Наприкінці ділової гри кожним учасником здійснюється запис-висновок у практичному зошиті (Розкошна, 2011).

Доречно буде представити деякі результати проведення ділової гри, що мають практичну цінність для розвитку та підвищення якості управлінської підготовки майбутніх фахівців. Отже, в академічних групах, де проводилася гра визначено, що в переважній більшості студентів такі якості, як комунікабельність, мотивація до успіху розвинені в достатній мірі (91 %), що підвищує їхні потенційні можливості реалізувати себе як ефективні менеджери, які вміють спілкуватися і налагоджувати взаємостосунки. Така індивідуальна характеристика менеджера, як «сила характеру» розвинена в студентів на 65 %, проте майже вся студентська аудиторія прагне її виховати повною мірою. Сильним студенти визначили характер тих осіб, які мають чіткі життєві принципи, відповідні ціннісні орієнтири, що визначають їхні вчинки та відповідну поведінку в соціумі.

На думку студентства, людина, яка має сильний характер, є надійною, і що саме таким і повинен бути сучасний менеджер. Проте недостатньо розвиненими виявилися такі індивідуальні якості, як уміння слухати (50 %) та несхильність до агресії (45 %). Відносно «вміння слухати», учасники ділової гри зазначили важливість виховання такої індивідуальної якості. Було констатовано, що сучасні керівники повинні не лише вміти говорити, а й вміти слухати, прислухатися до думок та ідей своїх підлеглих. Того, хто вміє слухати інших, високо цінують у будь-якому суспільстві, у будь-якій компанії. Уміння слухати вимагає уваги, зосередженості. Сучасні менеджери повинні виявляти їх до співрозмовників, використовуючи елементи як вербального, так і невербального спілкування (Розкошна, 2011).

Студентами констатований недостатній розвиток такої індивідуальної риси, як «несхильність до агресії» (45 %), у результаті чого вони однозначно погодилися з тим, що необхідно стримувати прояви агресії в спілкуванні та більш спокійно, але з небайдужістю реагувати на зауваження з боку своїх колег, підвищуючи ступінь розвитку конфліктологічної стійкості як теперішньої своєї поведінки, так і поведінки в майбутній управлінській діяльності, особливо в

ситуаціях, коли процес прийняття управлінських рішень обмежений у часі. Доречними в подоланні агресивних станів студентами визначені активні (зайняття спортом, фізичні вправи, рухи), пасивні (відверта бесіда з батьками, щирими друзями) та логічні (визначення причини агресії, аналізу ситуації) методи.

Висновки. Беручи до уваги вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що використання інтерактивних методів, зокрема ділової гри з елементами тренінгу в процесі вивчення дисципліни «Менеджмент» значно підвищує зацікавленість студентської аудиторії, сприяє формуванню пізнавальних і професійних мотивів та інтересів, вихованню системного мислення, цілісному уявленню майбутньої професійної діяльності з урахуванням емоційно-особистісного сприйняття; набуттю навичок щодо колективної розумової і практичної діяльності, соціальної взаємодії і спілкування, індивідуального та колективного прийняття ефективних управлінських рішень. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку ми вбачаємо в глибшому аналізі та розробці спеціальних методик для урізноманітнення, осучаснення інтерактивних форм і методів навчання у викладанні управлінських дисциплін для фахової підготовки майбутніх спеціалістів в умовах конкурентного бізнес-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пометун, О. І. і Пироженко, Л.В. (2003). *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання*. Київ, Україна: А.С.К..
2. Панфилова, А. П. (2003). *Игротехнический менеджмент. Интерактивные технологии для обучения и организационного развития персонала: учебное пособие*. Санкт-Петербург, Россия: ИВЭСЭП, «Знание».
3. Percival, E. & Ellington, H. (1984). *A Handbook of Educational Technology*. London, Great Britain: N.Y.
4. Розкошна, О. А. (2014). *Методичні вказівки щодо проведення ділової гри-тренінгу на тему «Експертні методи прийняття управлінських рішень»*. Суми, Україна: ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»
5. Розкошна, О.А. (2011). Інтерактивні методи викладання дисципліни «Менеджмент». *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічні реформи в контексті інтеграційного вибору України», 19-20 жовтня, Т. 1 (с. 129-131)*. Київ, Україна: Академія муніципального управління.
6. Сравнительно-исторический анализ проблемы интерактивного обучения естествознанию. (б.д.). Взято з <http://trusovo.ucos.ru/pub/1-1-0>
7. Шляхтун, П.П. (2011). *Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навчальний посібник*. Київ, Україна: «Академія».

THE RELEVANCE OF MODERNIZING INTERACTIVE TEACHING METHODS IN THE PROCESS OF STUDYING THE COURSE “MANAGEMENT”

Olena Rozkoshna

Ph.D. (Econ. Sciences), Associate Professor,
Department Manager at Romenskyi College
SHEI “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”
Romny, Sumy Region, Ukraine
lenaroskosh@ukr.net

Svitlana Sokolovska

Teacher Association Manager Romenskyi College
SHEI “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”
Romny, Sumy Region, Ukraine
SvSokol@ukr.net

Abstract. The aim of the article is to study the theoretical justification for the use of interactive teaching methods and the practical need to use them to form the management knowledge of future specialists. The following research methods were used in scientific work: theoretical analysis, synthesis, observation, testing, and experiment. As a result of the study, we have determined that in modern higher education institutions it is necessary to actively use interactive methods to create educational and professional motives and to develop students' interests. For educating system thinking, it is necessary to acquire the necessary knowledge and skills of individual and collective management decisions. The use of interactive methods, in particular the business game in the process of studying the course “Management”, significantly increases the students' interest in obtaining a future profession based on emotional and personal perception, acquisition of skills of collective mental and practical activities, social interaction and communication. The scientific advantage of the work lies in studying the essence, methodology and identifying problems in the process of applying interactive teaching methods, analyzing their advantages over traditional teaching methods. We present methodological recommendations on the organization of a business game with elements of training as an effective interactive method of obtaining knowledge in the course “Management”.

In scientific work, we have identified the essential advantages of interactive forms of education in comparison with traditional methods, such as: activating the cognitive and mental activity of students, their involvement in the process of learning new material not as passive listeners, but as active participants, mastering the skills of analysis and critical thinking, increasing motivation to study courses, creating a favorable social and psychological atmosphere in training sessions, developing communicative competences and obtaining skills to possess modern technical tools and technologies for searching and processing information, developing the ability to work independently in the information environment. The use of interactive learning technologies will increase the competitiveness of university graduates in the modern economy. It is the modern economy that will determine the professional abilities of those who get an education and career opportunities. We see the prospects for further research in this direction in a deeper analysis and development of special techniques for diversifying and modernizing interactive forms and teaching methods in teaching management courses for training future specialists in a competitive business environment.

Key words: interactive teaching methods; management; professional training; business game.

REFERENCES

1. Pometun, O.I. & Pyrozhenko, L.V. (2003). *A Modern lesson. Interactive learning technologies*. Kyiv, Ukraine: A.S.K.

2. Panfilova, A. P. (2003). *Game and technical management. Interactive technologies for teaching and organizational development of the personnel: a tutorial*. Sankt-Peterburg, Russia: IVJeSJeP, “Znanie”.
3. Percival, E. & Ellington, H. (1984). *A Handbook of Educational Technology*. London, Great Britain: N.Y.
4. Rozkoshna, O.A. (2014). *Methodological recommendations on conducting business game-training on the subject of “Expert methods of making management decision”*. Sumy, Ukraine: DVNZ “Ukrainska akademiia bankiv'koi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy”.
5. Rozkoshna, O.A. (2011). Interactive methods of teaching the course “Management”. *Proceedings of mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Sotsialno-ekonomichni reformy v konteksti intehtratsijnoho vyboru Ukrainy”*. Vol. 1. (Pp. 129-131). Kyiv, Ukraine: Akademiia munitsypalnoho upravlinnia.
6. Comparative and historic analysis of the issue of Science interactive learning. (n. d.). Retrieved from <http://trusovo.ucos.ru/pub/1-1-0>.
7. Shliakhtun, P.P. (2011). *Methodology of teaching socio-humanitarian disciplines*. Kyiv, Ukraine: “Akademiia”

Матеріали надійшли до редакції 19.03.2019 р.